

Ptice planote Altiplano v Boliviji in Peruju

// Janez Mihovec

Značilnosti dežele:

Površina Peruja: 1,3 milijona km²

Površina Bolivije: 1,1 milijona km²

Št. prebivalcev Peruja: 30 milijonov

Št. prebivalcev Bolivije: 10 milijonov

Zanimive ptice v kanjonu Colca: andska gos (*Chloephaga melanoptera*), čilski plamenec (*Phoenicopterus chilensis*), karakara vrste *Phalcoboenus megalopterus*, *Patagona gigas*

Zanimive živali v kanjonu Colca: nižinska viskača (*Lagostomus maximus*), surilij vrste *Conepatus chinga*, vikunja (*Vicugna vicugna*)

Zanimive vrste ptic jezera Titikaka: čilski plamenec (*Phoenicopterus chilensis*), titikaški ponirek (*Rollandia microptera*), ponirek vrste *R. rolland*, snežna čaplja (*Egretta thula*), plevica vrste *Plegadis ridgwayi*, ibis vrste *Theristicus branickii*, karakara vrste *Phalcoboenus megalopterus*, kvakač (*Nycticorax nycticorax*), ameriška postovka (*Falco sparverius*), andska lisca (*Fulica ardesiaca*), pribavvrste *Vanellus resplendens*, andski galeb (*Larus serranus*)

Zanimive živali jezera Titikaka: endemična žaba vrste *Telmatobius culeus*, endemična riba vrste *Orestias cuvieri*, gorska viskača (*Lagidium peruanum*), udomačeni morski prašiček (*Cavia porcellus*), lama (*Lama glama*), alpaka (*Lama pacos*), andska lisica (*Lycalopex culpaeus*)

Podnapisi:

Zemljevid: Uporabljen z dovoljenjem »The General Libraries, The University of Texas at Austin«.

1: Plavajoči otočki (splav iz šote, posut s trsjem) na jezeru Titikaka so namenjeni ribogojstvu.

2: Gorska viskača (*Lagidium peruanum*)

3: Gore nad kanjonom Colca

4: Indijanska družina pred svojim domom na plavajočem otočku

5: Prenaseljeno velenjesto La Paz

foto: vse Janez Mihovec

Navajeni naše male »kokoške« se ob obisku Peruja in Bolivije hitro zavemo, v kako veliko državo smo se odpravili. Čeprav obe državi v trenutku povežemo z Andi in mogočno planoto Altiplano, sta obe deželi izredno raznoliki. Enako pester je tudi ptičji svet, ki ponekod z razvojem turizma omogoča tudi vir zaslužka. V kanjonu Colca, denimo, kondorji ponazarjajo simbiozo turističnega razvoja in lokalnega prebivalstva. Enaka zgodba se vrti ob ogromnem številu plamencev na večjih vulkanskih jezerih južne Bolivije. V obeh državah šele v zadnjih desetletjih ugaša demografska bomba, katere posledice so uničeni avtohtoni gozdovi in razraščanje »odrešilnega« evkaliptusovega gozda. Velika koncentracija prebivalstva povzroča številne socialne in ekološke težave, katerih žrtve so tudi ptice.

6

7

Kondorji v kanjonu Colca

Severno od mesta Arequipa se vije zanimiv kanjon Colca (na sliki 6), ki se zajeda skoraj tisoč petsto metrov globoko v planoto Altiplano. Ko sem se razgledoval na njegovem robu, sem v začetku dnevene termike opazil celo jato redkih kondorjev (*Vultur gryphus*; na sliki 7), s katerimi je srečanje kjerkoli drugje v Andih bolj podobno čudežu kot pa čemurkoli drugemu. Človek se vpraša, kako je mogoče, da je v kanjonu toliko teh ptic. Odgovor se skriva v načinu vodenja naravnega parka. Kondor je bil od nekdaj sveta ptica Indijancev. Da bi uprava parka, prav tako pa tudi domačini, privabili turiste, so pripravljene za to storiti marsikaj. V prepahe občasno mečejo mrhovino ovac in lam. Zakaj bi mrhovinarska ptica izgubljala energijo z letenjem daleč naokoli, ko pa je kosilo ves čas na dosegu kljuna? Toda občasno z drobovino kratko malo pretirava. Kondorji se najedo v tolikšni meri, da zaradi prevelike teže sploh ne morejo leteti. Takrat jih ujamejo Indijanci, uporabijo za svoje verske obrede in jih po nekaj dneh (ko ptice kosilo prebavijo) izpustijo.

Jezero Titikaka

Na meji med obema državama, na višini 3782 metrov, leži eno največjih gorskih jezer Titikaka (slika 8), veliko 12.000 kvadratnih kilometrov. Vanj se stekajo številne reke, iz njega pa teče le ena, Desaguadero, ki se po nekaj sto kilometrih toka izlije v zaprto jezero Poopo. Zaradi prevelikega števila pašnih živali (na sliki 9 so lame) prihaja do erozije že tako siromašne zemlje te sušne dežele. Namakanje polj in rast mest na območju sta povzročila padec podtalnice. Jezero Titikaka po svoji velikosti kljub temu deluje brezmejno, zato pa je odtok Desaguadera vedno manjši in gladina jezera Poopo čedalje nižja. Na jezeru Titikaka sicer danes vlada idila čilskih plamen-

8

9

10

11

12

cev (*Phoenicopterus chilensis*), snežnih čapelj (*Egretta thula*), andskih lisk (*Fulica ardesiaca*), ibisov idr. Območje je tudi dom endemičnih titikaških ponirkov (*Rollandia microptera*; slika 10). Obalni deli jezera so razmeroma plitva in zaraščeni s trstičjem, kar je hkrati tudi idealno gnezdišče za številne vodne ptice.

Legendarna vulkanska jezera južne Bolivije

Celotno gorovje Andov je vulkanskega nastanka. Posledice nekdanj drugačnega podnebja so številna slana jezera. Območje je geološko izredno dejavno. Vsepovsod je polno toplih vrečev, ki iz globin Zemlje prinesejo vodo, bogato z minerali in solmi. Vrelci pod vulkani tvorijo plitva jezera, običajno globoka le nekaj deset centimetrov. Na dnu teh jezerc je polno mulja, slanost pa je prek dvajsetodstotna. Zaradi ostrega podnebja površina jezer vsako noč zamrzne in se zjutraj spet stali. V takšnih ekstremnih razmerah preživijo le najbolj trdovratni in prilagodljivi organizmi, kot so modrozeleni alge in drobni rakci. Z obojimi se hranijo plamenci, ki nas pritegnejo s svojo na ogenj spominjajočo barvo perja, po katerem so dobili tudi svoje ime (flamingo). Na teh osamljenih jezerih (slika 11) najdemo kar tri od šestih vrst teh zanimivih ptic na svetu: čilskega, andskega (*Phoenicopterus andinus*) in gorskega plamenca (*P. jamesi*; na sliki 12). Te ptice so mojstri prilagajanja ekstremnim razmeram. Njihov kljun je posebej oblikovan in njegovo notranjost preraščajo filtri za precejanje slane in blatne vode na tak način, da jim v kljunu ostane le hranljiva brozga alg in rakcev. V takšnih ekstremnih razmerah na jezerih živi še kopica vodnih ptic, a plamenci so tista dominantna vrsta, ki daje v narodnem parku delo turističnim vodnikom, voznikom, prevajalcem. Ekstremni biotop tako nenadoma postane delodajalec. To pa je danes tudi edini način, ki omogoča ohranitev naravnega okolja, z njim vred pa tudi ptic, ki so vsem nam tako ljube. ●

foto: Ian Davies (10), Janez Mihovec (ostalo)